

Tässä ehdotus uudistetuksi Hattulan kuntastrategiaksi, joka rakentuu keskustelussamme esiin nousseille havainnoille: nykyisen strategian vahvuuksien (hyvinvointi) säilyttämiselle, sen heikkouksien (omistajaohjaus, mitattavuus, elinvoima, ennakoitavuus) korjaamiselle sekä konkreettisille erottautumistekijöille verrokkikuntiin nähden.

Hattulan kuntastrategia 2027–2035

"Luotettava Häme järven rannalla"

Visio

Hattula on Kanta-Hämeen ennakoitavin ja luotettavin kunta investoida, asua ja tehdä yhteistyötä — pieni kooltaan, mutta johdonmukainen päätöksenteoltaan ja selkeä tavoitteiltaan.

Tämä visio on tietoisesti erilainen kuin naapurikuntien: siinä missä moni kehyskunta kilpailee pelkällä sijainnilla tai halvoilla tonteilla, Hattula kilpailee sillä, että täällä tiedetään, mitä tapahtuu ja miksi. Tämä on suora vastaus tarkastuslautakunnan ja Hattulan Yrittäjien toistuvasti esiin nostamaan ongelmaan: poukkoileva päätöksenteko on karkottanut investointeja ja aiheuttanut kunnalle satojen tuhansien eurojen kustannuksia.

Arvot

1. **Pidämme sanamme** – tehdyt päätökset eivät muutu poliittisen tuulen mukana
 2. **Mittaamme, emme arvaa** – jokaisella tavoitteella on luku, ei vain aikomus
 3. **Paikallisuus on vahvuus, ei rajoite** – hyödynnämme sitä, mitä meillä jo on, ennen kuin tavoittelemme jotain uutta
-

Nykytila-analyysi (strategian perusta)

Vahvuudet: hyvinvointipalvelut toimivat hyvin (arviointikertomusten mukaan paras toteutumisaste), matala työttömyys suhteessa maakuntaan, järviluonto ja Etelä-Hattulan erämaa-alue, Parolan puolustus- ja Lepaan puutarhaosaaminen, sijainti Hämeenlinnan kupeessa.

Heikkoudet: negatiivinen vuosikate (2025: -0,6 milj. €), kasvava lainakanta (3 248 €/as), omavaraisuusasteen heikkeneminen, omistajaohjauksen puutteet (Hattula Kiinteistöt Oy, lopetettava Hattulan Kehitys Oy), henkilöstöriitojen kalliit jälkiseuraukset, mittaamattomuus (40 tavoitteesta merkittävä osa arvioimattomissa vuonna 2025).

Mahdollisuudet: Kanta-Hämeen maakuntaohjelman 2026–2029 kolme teemaa, olemassa oleva Ilvesreitti/järviylänkö-verkosto, EAKR-rahoitus, väestön muutto pääkaupunkiseudulta.

Uhat: sijainti päärata-akselin ulkopuolella (muuttoliike keskittyy sille), kuntatalouden yleinen heikkeneminen, ikääntyvän väestön asumistarpeisiin varautumattomuus.

Kolme strategista painopistettä

1. Luotettava kasvu (elinvoima ja talous)

Vastaa kuntalain kohtiin: elinympäristön ja alueen elinvoiman kehittäminen, omistajapolitiikka

Tavoitteet ja mittarit:

- Vuosikate kääntyy positiiviseksi vuoteen 2028 mennessä (mittari: €/asukas, seurataan puolivuositain)
- Elinkeinotonttien käyttöaste nousee 80 %:iin vuoteen 2029 mennessä (nykytila selvitetään lähtötasoksi)
- Jokaisella konserniyhtiöllä on vuosittain tarkastuslautakunnan hyväksymä, mitattava tavoiteasetanta viimeistään 2027 talousarviossa — tavoitteita ilman mittaria ei hyväksytä
- Hattulan Kehitys Oy:n selvitystila saatetaan päätökseen viimeistään 2027
- Kaksi konkreettista erikoistumisalaa nostetaan aktiivisen elinkeinomarkkinoinnin kohteeksi: (a) puolustus- ja kaksoiskäyttöteknologia Parolan varuskunnan ympärillä, (b) vihreä biotalous ja puutarha-ala Lepaan koulutuskeskittymän ympärillä

Toimenpide: kaikki kaavoitus- ja lupapäätökset noudattavat ennalta julkaistua aikataulua; poliittiset kannanotot kaavaprosessin aikana kirjataan ja perustellaan systemaattisesti, jotta vältetään Niinimäki-tapauksen kaltainen yllättävä suunnanmuutos kesken prosessin.

2. Hyvinvoiva Hattula (ihmiset)

Vastaa kuntalain kohtiin: hyvinvoinnin edistäminen, lakisääteiset palvelutavoitteet, osallistumismahdollisuudet

Tämä on strategian vahvin, jo toimiva osa-alue — sitä ei revitä auki vaan vakiinnutetaan pysyväksi rahoituspohjaksi.

Tavoitteet ja mittarit:

- Kaikki tällä hetkellä hanketuella rahoitetut, arviointikertomuksessa onnistuneiksi todetut palvelut (koulunuorisotyö, aikuisten liikuntaneuvonta) siirretään pysyvään talousarviorahoitukseen viimeistään 2027
- Nuorisopalveluille asetetaan ensimmäistä kertaa mitattavat tavoitteet 2027 talousarviossa (tarkastuslautakunnan suora suositus)
- Vaikuttamistoimielinten (nuoriso-, vanhus-, vammaisneuvosto) aloitteista vähintään 50 % etenee valtuuston käsittelyyn asti
- Työllisyysasteen parantaminen: TyöHäme-yhteistyön resursointia kasvatetaan vastaamaan kasvanutta työttömyyttä (89 hengen kasvu 2023–2025)

3. Luonnosta ja paikoista elinvoimaa (elinympäristö)

Vastaa maakuntaohjelman teemaan 3 ja korjaa tarkastuslautakunnan kritisoiman aukon

Tavoitteet ja mittarit:

- Kunnalle laaditaan ensimmäinen kestävän kehityksen / ilmasto-ohjelma vuoteen 2027 mennessä, konkreettisin mitattavin tavoittein — Hattula ei enää ole yksi harvoista Kanta-Hämeen kunnista ilman omia ilmastotavoitteita
- Etelä-Hattulan asukasyhdistysten kehittämissuunnitelma (retkeily, rantakaavoitus, mökkitalokkaripalvelut) otetaan viralliseksi osaksi kunnan elinvoimaohjelman toimeenpanoa 2027 alkaen
- Hattula liittyy muodollisesti Hämeen Ilvesreitti / järviylänkö -yhteistyöhön yhdessä Tammelan ja Lopen kanssa, ja hakee siihen yhteisrahoitusta (Leader, EAKR) vuosittain
- Vapaa-ajan asuntojen muuttaminen ympärivuotisiksi: rakennusjärjestyksen päivitys ja vesihuolto-osuuskuntien tukeminen etenevät suunnitelman mukaisesti

Läpileikkaavat korjaukset (vastaus tunnistettuihin puutteisiin)

Omistajaohjaus: jokaiselle konserniyhtiölle nimetään vastuuvirkamies, joka raportoi tavoitteiden toteutumisesta kunnanhallitukselle neljännesvuosittain — ei enää vain tilinpäätöksen yhteydessä.

Henkilöstöpolitiikka: esihenkilökoulutus ja hallinto-oikeuskäsittelyjen ennaltaehkäisy nostetaan omaksi mitattavaksi tavoitteeksi (mittari: kurinpidollisten prosessien määrä ja niiden lopputulos).

Mitattavuus: jokaiselle talousarviotavoitteelle on jatkossa pakollinen lähtötaso, tavoitetaso ja mittari ennen kuin valtuusto voi hyväksyä sen — tavoitteita, joille ei löydy mittaria, ei oteta talousarvioon ("ei arvioitavissa" -kategoria poistuu käytöstä).

Seuranta: strategian toteutumista käsitellään kunnanhallituksessa kahdesti vuodessa (ei vain tilinpäätöksen yhteydessä), ja tarkastuslautakunnan huomioidaan sitovalla aikataululla.

Miksi tämä voittaa verrokkikunnat

Toisin kuin esimerkiksi Tammela, joka kilpailee Forssan seudun sisällä samankaltaisista lähtökohdista, tai suuremmat kehyskunnat kuten Kangasala ja Lempäälä, joilla on huomattavasti suurempi resurssipohja, Hattulan kilpailuetu ei voi olla koko eikä kasvuvauhti. Se voi olla **ennakoitavuus ja fokusoituminen jo olemassa oleviin vahvuuksiin** (Parola, Lepaa, järviylänkö) sen sijaan, että kunta yrittäisi kilpailla kaikilla rintamilla yhtä aikaa. Tämä strategia on tietoisesti suppeampi ja konkreettisempi kuin nykyinen — juuri siksi, että laaja-alainen mutta mittaamaton strategia on ollut Hattulan oma, tarkastuslautakunnan tunnistama ongelma.